

ŞAP HASTALIĞI TEŞHİSİNE YÖNELİK NUMUNE ALMA VE GÖNDERME TALIMATI

1. GENEL HÜKÜMLER

- 1.1. Bu talimat aşağıda belirtilen mevzuat çerçevesinde hazırlanmıştır.
- 1.1.1. 25 Eylül 2010 tarihinde 27710 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “**Enfeksiyöz Madde ile Enfeksiyöz Tanı ve Klinik Örneği Taşıma Yönetmeliği**”,
- 1.1.2. 30.11.2005 tarihli ve 5434 sayılı Kanun ile kabul edilen Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası taşımacılığına ilişkin Avrupa anlaşması,
- 1.1.3. 4 Şubat 2011 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan “**Şap Hastalığının Kontrolüne İlişkin Yönetmelik**”
- 1.1.4. Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü’nün yayınladığı Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Programı.

2. NUMUNE ALMA

- 2.1. Klinik olarak teşhis edilmiş olan şap hastalığı, öncelikle **lezyon yaş tayini** yapılarak kaç günlük olduğu tespit edilmelidir. Lezyon yaş tayini için <http://www.sap.gov.tr> web adreslerinde verilmiş power point eğitim dosyalarından yararlanılmalıdır.
- 2.2. Hastalık etkeni 1-7 günlük lezyonlarda bulunduğu için bu dönemde alınan epitel numuneleri tercih edilmelidir. Numuneler mümkün olduğu kadar dezenfektan kullanılmadan önce alınmalıdır.
- 2.3. 8 günlükten fazla olan hastalık lezyonlarından tip tayini için numune alınmamalıdır. Bu aşamadan sonra lezyon iyileşmeye başladığından bu tür dokularda artık teşhis edilecek virus bulunmamaktadır. Uygun muayene materyelleri bulunamayan durumlarda ise mihrakta hasta olan diğer hayvanlar tek tek muayene edilmeli, uygun lezyon bulunan hayvanlardan epitel veya diğer numuneler alınmalıdır.
- 2.4. Epitel numunesi olarak, dil, dudak, damak, diş eti ve tırnak arası epitelleri en az 1-2 cm² olacak şekilde gliserin izo-buffer içinde gönderilmelidir. Veziküller yırtılmış ise vezikül kenarından epitel gönderilmelidir. Ağızdaki veziküller eskimiş ise ayak epiteli tercih edilmelidir.
- 2.5. Hastalığın erken döneminde oluşan vezikül sıvısı hastalık etkeninin en fazla bulunduğu, teşhis için en değerli numunedir. Vezikül sıvısı herhangi bir koruyucu kimyasal ilave edilmeden eşit miktarda gliserin izo-buffer solusyonu ile karıştırılarak laboratuvara gönderilmelidir.
- 2.6. Ölen hayvanlardan rigor-mortis oluşmadan alınacak kalp numunesi uygun bir muayene materyalidir. Numune kaplan derisi manzarası şeklinde görünen beyaz şeritli lezyonlu bölgeden gliserin izo-buffer içinde 1-2 cm³ miktarında gönderilmelidir.
- 2.7. Salyadan virusun tespit edilebilmesi oldukça güçtür. Ancak yeterli epitel bulunamadığı durumlarda gliserin izo-buffer solusyonu ile önceden ıslatılmış pamuk yardımı ile alınan salya pamukla birlikte boş numune kabı içerisine konularak gönderilmelidir.

- 2.8. Bir mihraktan birden çok numune gönderilmesi teşhis başarısını artıran yollardan bir tanesidir. Bu nedenle bir mihraktan değişik yaş ve türe ait hayvanlardan numune alınıp gönderilmesi teşhis başarı şansını artıracaktır.
- 2.9. 7 günlükten fazla olan lezyona sahip mihraklardan; epitel numunesi yerine, hastalık sonrası 7. ve 14. (mümkün olmayan durumlarda 7. ve 21. gün) günlere ait kan serumları alınmalı (en az 4 ayrı hayvandan), üzerine günleri yazılarak beraber gönderilmelidir. Tek serum numunesi ile kesin tip tayini yapmak mümkün değildir. Bu nedenle kan serumları yukarıda belirtilen günlerde (7.-14. veya 7.-21. günler) alınmalıdır. Serum numunesi hastalığın aktif döneminde de alınmamalıdır. Bu dönemde henüz tespit edilecek düzeyde antikor oluşmamıştır.
- 2.10. Numunelerle birlikte “**Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Programı**” ekinde verilen “**Şap Hastalığı Marazi Madde ve Serum Gönderme Formu**” ve “**Şap Hastalığı Mihrak Bilgi Formu 1-2**” eksiksiz doldurularak gönderilmelidir.
- 2.11. Şap hastalığı yönünden mihrakın epidemiyolojik olarak tanımı köy olmasından dolayı; mihrak araştırması sırasında tüm köy incelenmeli ve numuneler köy ölçekli alındıktan sonra “**Şap Hastalığı Marazi Madde ve Serum Gönderme Formu**” ve “**Şap Hastalığı Mihrak Bilgi Formu 1-2**” doldurulmalıdır. Şap Hastalığı Marazi Madde ve Serum Gönderme Formu’na işletme ile ilgili bilgiler, Şap Hastalığı Mihrak Bilgi Formu 1-2’ye ise köy ile ilgili bilgiler yazılmalıdır.

3. NUMUNE GÖNDERME

Numune paketi aşağıda belirtilen parçalardan oluşmuştur.

1. Plastik tüp

2. Hava kabarcıklı naylon torba

3. Vida kapaklı plastik kap

4. Kilitli kapaklı poşet

5. Buz aküsü

6. Karton kutu

7. Güvenlik bandı

1. Enstitü Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan ve içinde “**gliserin izo-buffer**” bulunan vida kapaklı 25 ml hacimli plastik tüp.
2. Çift yönlü hava kabarcıklı naylon torba.
3. Vida kapaklı plastik kap,
4. Kilitli kapaklı poşet,
5. Buz aküleri
6. İçi strafor dışı karton ile çevrelenmiş kutu
7. Güvenlik bandı

3.1. NUMUNE PAKETİ MÜDÜRLÜĞÜNÜZE ULAŞTIKTAN SONRA YAPILACAKLAR

3.1.1. Numune paketi açılarak içerisindeki buz aküleri (5) -18 °C’ye (buzdolaplarının dondurucu kısımları -18 °C’dir) donmaları için, kilitli kapaklı poşet (içinde 1, 2 ve 3 bulunan 4 nolu malzeme) buzdolabının alt kısmına (+4-+8 °C) muhafaza için konulacaktır.

3.2. MİHRAKTAN NUMUNENİN ALINMASI

- 3.2.1. Mihrak bölgesine gidilirken sadece kilitli kapaklı poşete konulmuş vida kapaklı plastik kap, içindekilerle birlikte götürülecektir. Buz aküleri ve karton kutu kesinlikle götürülmeyecektir.
- 3.2.2. Mihrak bölgesinde kilitli kapaklı poşetin içinden vida kapaklı plastik kap çıkarılacak, kilitli kapaklı poşet araçta bırakılacaktır, kesinlikle işletmenin içine sokulmayacaktır.
- 3.2.3. İşletmede Numune Alma talimatı çerçevesinde “**dil, dudak, damak, diş eti, ve tırnak arası epitelleri**” en az 1-2 cm² olacak şekilde içinde gliserin izo-buffer bulunan plastik tüpün içine konulacaktır.
- 3.2.4. Ölen hayvanlardan alınan kalp, 1-2 cm³ olacak şekilde içinde gliserin izo-buffer bulunan plastik tüpün içine konulacaktır.
- 3.2.5. Enjektöre çekilmiş vezikül sıvıları için plastik tüpün içindeki sıvı¹ 1 ml kalıncaya kadar dökülecek ve vezikül sıvısı tüpün içine boşaltılacaktır.
- 3.2.6. Izo-buffer solusyonu ile önceden ıslatılmış pamuğa emdirilmiş salya numunesi için plastik tüpün içindeki sıvı¹ dökülecek, pamuk tüpün içine konulacaktır.
- 3.2.7. Plastik tüpün üzerine hayvan sahibinin adı ve hayvanın kulak küpe numarası kesinlikle yazılacaktır.
- 3.2.8. Plastik tüp hava kabarcıklı naylon torbanın içine konularak vida kapaklı plastik kabın içine yerleştirilecektir.
- 3.2.9. Vida kapaklı plastik kabın ağzı sıkıca kapatıldıktan sonra dış yüzeyi işletmeden ayrılmadan dezenfekte edilecek ve araçta kilitli kapaklı poşetin içine konularak ağzı kapatılacaktır.
- 3.2.10. Kan serumu numuneleri için bu paketleme sistemi kullanılmayacak, yapacağınız paketle numuneler Enstitümüze ulaştırılacaktır.

3.3. NUMUNENİN PAKETLENMESİ VE GÖNDERİLMESİ

- 3.3.1. Müdürlüğünüzde strafor kutunun içine donmuş buz aküleri konulacak, ortasına içinde marazi madde bulunan kilitli kapaklı poşet (içindekilerle birlikte) konularak strafor kutunun ağzı kapatılacak ve resmi yazılarınız kapağın üzerine yerleştirilecektir.
- 3.3.2. Karton kutunun ağzı kapatılarak açma kısmına tekrar açılmaması için güvenlik bandı yapıştırılacaktır.
- 3.3.3. Numune paketi herhangi bir paket veya poşete konulmadan kargo firmasının en yakın şubesine teslim edilecektir.
- 3.3.4. Uygulamayı görmek için <http://www.sap.gov.tr> internet sayfasındaki numune gönderilmesi filmini izleyebilirsiniz

Ayrıntılı bilgi için lütfen Müdürlüğümüz ile irtibata geçiniz

¹: Sıvı (gliserin izo-buffer) çevreye zararlı herhangi bir kimyasal içermemektedir.

**UYGUN NUMUNEYİ
ZAMANINDA
ALINIZ...**

T.C. GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
ŞAP ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
Çukurambar Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No:35 Söğütözü-ANKARA
Tel : (0312) 287 36 00 (5 Hat) • Fax : (0312) 287 36 06
Yazışma Adresi : P.K. 714 - 06044 Ulus-ANKARA
web: www.sap.gov.tr. • e-mail: bilgi@sap.gov.tr

**ŞAP HASTALIĞI
TEŞHİSİNE YÖNELİK NUMUNE ALMA VE
GÖNDERME TALİMATI**

